

Το Εθνικό Μονοπάτι 01

Για το μονοπάτι 01 (= οροπέδιο 1) έχει γίνει πρόταση από τον Ορειβατικό σύλλογο Οροπεδίου Λασιθίου να σημανθεί και να αναγνωρισθεί, δυστυχώς όμως η πρόταση παραμένει πάντα σε εκκρεμότητα.

Το μονοπάτι ξεκινά από το χωριό Λαγού, κατευθύνεται προς τα ΒΔ, περνά από την θέση «Του Κατσούλη ο Λάκκος» και φθάνει στον αυχένα «Ασφεντάμι». Στην θέση αυτή υπήρχε παλαιότερα ένα από τα μεγαλύτερα μυλοτόπια της Κρήτης. Σήμερα διακρίνουμε τα ερείπια 23 μονόκαιρων ανεμομύλων. Το μυλοτόπι αυτό μεταφέρθηκε δυτικότερα στο Σελί της Αμπέλου μετά την Επανάσταση 1866-69.

Λίγο χαμηλότερα από το «Ασφεντάμι» διακρίνουμε, την Βιτσιλόβρυση μια πηγή από την οποία φαίνεται ότι υδρευόταν ο κοντινός οικισμός «Καρφί» και δίπλα στην οποία ανασκάφηκε ένα μικρό ιερό. Η εκκλησία που φαίνεται δυτικότερα είναι ο Άγιος Γεώργιος ο Ασφεντάμης για τον οποίο έγινε λόγω προηγουμένως.

Από το «Ασφεντάμι» μπορούμε να ακολουθήσουμε δυο διαδρομές: Μια προς Παπούρα και η άλλη προς Καρφί.

Διαδρομή προς Παπούρα. Κατευθυνόμαστε Ν.Δ. και φθάνουμε σε ένα πλάτωμα στην κορυφή του υψώματος, στο οποίο σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα, βρισκότανε ένας αρχαίος οικισμός που έφθανε σχεδόν μέχρι το Σελί της Αμπέλου.

Μικρή εγκατάσταση στα μινωικά χρόνια συνοικίσθηκε από τους κατοίκους του κοντινού υστερομινωικού οικισμού Καρφί, όταν αυτοί εγκατέλειψαν ειρηνικά την αφιλόξενη κορυφή τους, γύρω στον 10ο π.Χ. αιώνα και η Παπούρα εξελίχθηκε σε μια πολυάνθρωπη πόλη τους επόμενους τρεις ή τέσσερεις αιώνες. Το όνομα της πόλης αυτής δεν μας είναι γνωστό. Διάφορες προτάσεις εν προκειμένω έχουν διατυπωθεί: Λάσυνθος (Paul Faure), Δαταλά (Watrouss) κ.α.

Η Παπούρα εγκαταλείφθηκε κατά την κλασική εποχή. Εκτός από

ορισμένες δοκιμαστικές ανασκαφές και επιφανειακές έρευνες ο χώρος ουσιαστικά παραμένει ανεξερεύνητος.

Διαδρομή προς Καρφί. Πολύ κοντά μας προς τα Β.Δ. υψώνεται ένας τεράστιος βράχος που μοιάζει με καρφί μπηγμένο στην δυτική πλαγιά της Σελένας. Μεταξύ λοιπόν του βράχου αυτού και του παρακείμενου υψώματος της Μικρής Κοπράνας έχει ανασκαφεί ένας αξιόλογος υπομινωικός οικισμός που πήρε το όνομα Καρφί από το σχήμα του κοντινού του βράχου.

Στην θέση του οικισμού αυτού, κατά την μεσομινωική περίοδο (2200-1550 π.Χ.) υπήρχε ιερό Κορυφής. Οι πρώτοι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν εδώ γύρω στον 12ο αιώνα π.Χ. και ο οικισμός αυτός υπήρξε ένα μεγάλο και πλούσιο ορεινό καταφύγιο (υψ. 1250μ) των Μινωιτών. Υπολογίζεται πως την εποχή της ακμής του είχε 3500 περίπου κατοίκους.

Σχετικά σύντομα όμως γύρω στον 10 π.Χ. αιώνα, ο οικισμός εγκαταλείφθηκε ειρηνικά και οι κάτοικοι του μετακινήθηκαν στην γειτονική Παπούρα. Αλλά και απ' εδώ οι κάτοικοι δεν άργησαν να μετακινηθούν προς την πεδιάδα όπου διάφοροι οικισμοί άρχισαν να δημιουργούνται στις βόρειες παρυφές του Οροπεδίου όπως: στον Ντοναντή, στο Κεφάλι, στην Κολλόνα κλπ.

Επανερχόμαστε στην αφετηρία της ορεινής διαδρομής (για όσους την επιχείρησαν) και κατευθυνόμαστε στο τελευταίο χωριό της δεξιάς διαδρομής που θα είναι το πρώτο αν επιλέξουμε την αριστερή δηλαδή το [Οροπέδιο του Λιμνάκαρου](#).